

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1997/51
KARAR NO : 1997/59

ÖZET : Tapudaki vakıf kaydının
terkini istemiyle açılan davada
taviz bedeli ödenip ödenmeyeceğ
ne ilişkin bulunan anlaşmazlığı
idari yargı yerince çözümlenmes
nin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Halit Peker
Vekili : Av. Ramazan Gömleksiz
Davalı : Vakıflar Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. Uygun Tuna

O L A Y : Davacı, Kütahya İli, Tavşanlı İlçesi, Ulucami Maha
lesi, Sığıryolu-Eriklidibi Mevkiinde tapunun 30 M II-a pafta,110 ada,
963 parsel sayısında tevhidden tescil gören taşınmazı satın almış; daha
sonra tapu idaresince, sözkonusu taşınmazın eski kayıtlarında " Şeyh E-
dip Ali Vakfından icareteynli" olduğu farkedilerek 2.8.1994 tarihinde
vakıf şerhi konulmuştur.

Davacı, taşınmazı satın aldığı tarihte böyle bir kayıt bulun-
madığını, sonradan konulan vakıf şerhinin sicilden terkini için kendisi
den taviz bedeli istenmesinin haksız olduğunu ileri sürerek, taşınmazı
üzerine konulan vakıf şerhinin sicilden terkinine karar verilmesi iste-
miyle Vakıflar Genel Müdürlüğüne karşı 14.10.1996 tarihinde adli yargı
yerine dava açmıştır.

Davalı idare, taviz bedeli yönünden, husumet itirazında bulun-
mamıştır.

TAVŞANLI ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 17.12.1996 gün ve E.1996/899
K.1996/1017 sayı ile, davacının taşınmaz üzerindeki vakıf şerhinin si-
cilden terkinini istediği; davalı idarenin ise, Yasa hükümlerini gerek-
çe göstererek bu isteğe karşı çıktığı; dolayısıyla Vakıflar Genel Müdü-
rlüğüne karşı açılan bu davanın, idarenin işleminin kaldırılması istemi
niteliğinde olduğu; Uyuşmazlık Mahkemesinin 20.5.1996 günlü, 1996/20-69
sayılı kararında bu tür uyuşmazlıkların çözümünün idari yargının görevi
ne girdiğinin belirtildiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş;
bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, idari işlemin iptali ile taşınmaz üzerine son-
radan konulan vakıf şerhinin terkinine karar verilmesi istemiyle Vakı-
flar Genel Müdürlüğü ile Tavşanlı Tapu Müdürlüğüne karşı 10.3.1997 tari-
hinde idari yargı yerine dava açmıştır.

A

ESKİŞEHİR İDARE MAHKEMESİ; 21.5.1997 gün ve E.1997/280, K.1997/585 sayı ile, tapu idaresince satınalma tarihinden sonra konulduğu iddia olunan vakıf şerhinin özel şahsa ait taşınmaz tapu kaydı olması ve Medeni Kanununun 931. maddesi uyarınca iyiniyetle iktisap kurallarına göre vakıf şerhi bulunmayan malın edinildiği ileri sürüldüğünden, uyuşmazlığın taviz bedeline ilişkin olarak Vakıflar İdaresince tesis edilmiş idari bir işleme değil, tapu kaydının mülkiyet hakkı kapsamında değiştirilmesine ilişkin bulunması karşısında, Medeni Kanununun 935. maddesindeki ilgililerin yazılı muvafakatleri dışında sicilinde yapılacak değişikliklerin mahkemenin bu konuda bir karar vermesine bağlı olduğu yolundaki hüküm uyarınca, tapu kayıtları üzerinde tescil, terkin ve tashih gibi işlemlere ilişkin davaların görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacının 15.9.1997 gününde kayda giren dilekçesi üzerine idari yargı dosyası Eskişehir İdare Mahkemesi Başkanlığının 18.9.1997 günlü, 1997/280 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında Vakıflar Genel Müdürlüğüne karşı açılan dava yönünden, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen şekilde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş bulunmaktadır.

Başkanlık yazısı ile istenilen adli yargı dosyası da getirilerek incelemeye alınmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE :Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler:O.Hulusi Mustafaoğlu,M.Salim Özer, Nursel Aymakoğlu,Mustafa Birden,Dr.Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 22.12.1997 günlü toplantısında,Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün idari yargının görev alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

.../...

Davacı, satınalma tarihinden sonra taşınmaz üzerine şerh konulmasının ve bu nedenle taviz bedeli istenilmesinin haksız olduğunu ileri sürerek, tapudaki vakıf şerhinin terkinini istemektedir.

5.6.1935 tarih ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun "Mukataalı ve icareteynli vakıf mallar" başlıklı dördüncü bap "Tasfiye"ye ilişkin birinci faslında yer alan 26. maddesi "Bu Kanunun neşrinden sonra vakıf mallar mukataaya ve icareteyne bağlanamaz." hükmünü taşımakta;aynı fasılın 4.4.1995 tarih ve 4103 sayılı Kanunla değişik 27. maddesinde "Vakfın türüne göre ayırım yapılmaksızın (sahih, gayrisahih, tahsisat kabilinden v.b) mevcut mukataalı toprakların ve icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetleri bu gayrimenkul hakkında, illerde defterdarlık, ilçelerde malmüdürlüğü kıymet takdir komisyonunca takdir edilecek rayiç bedelinin yüzde elli oranında hesap edilecek taviz karşılığında mutasarrıfına geçirilir. Taviz bedeli ödenmeden ortaklığın giderilmesi veya cebri icra yoluyla satışı yapılacak gayrimenkullerin taviz bedellerinin hesaplanmasında satış bedeli esas alınır." hükmüne yer verilmekte; taviz bedellerinin ödenmesi, faiz ve tasfiye müddetini düzenleyen ikinci faslında yer alan 22.9.1983 tarih ve 2888 sayılı Kanunla değişik 29. maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, Vakıflar Genel Müdürlüğünün, o yıl tahakkuk ettirilen icare veya mukataa üzerinden hesaplanabilecek olan bu tavizlerle vaktinde ödenmeyen taksitlerin mutasarrıfın başka mallarına müracaat yolu ile ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre tahsile dahi yetkili olduğuna işaret edilmektedir.

Anılan Yasanın 1. maddesinde mazbut vakıflar olarak tanımlanan bu vakıfların idaresi Vakıflar Genel Müdürlüğüne bırakılmış; 6. maddesinin ikinci fıkrasında "Umum Müdürlüğün idare ve temsil ettiği vakıflar da bir kül halinde hükmi şahsiyet sayılır." denilmek suretiyle bu vakıfların tümü Vakıflar Genel Müdürlüğünün varlığında tüzel kişilik sayılmış ve bu Yasanın Resmi Gazetede yayımlandığı 13.6 1935 tarihinden sonra vakıf malların kiralanmasına son verilerek daha önce kiralanmış olanların mülkiyetinin taviz bedeli karşılığında mutasarrıfına devri suretiyle tasfiye edilmeleri öngörülmüştür.

Anılan Yasada, ayrı bir tüzel kişilik olarak bahsi geçen mülhak vakıflar, bu vakıfların idaresinden sorumlu bulunan mütevellilerin Vakıflar Genel Müdürlüğünün; adı geçen Genel Müdürlüğün ise idare Meclisinin kontrolü altında olduğuna işaret edilmek suretiyle Devletin vesayet denetimine tabi kılınmış bulunmaktadır.

Vakıf kurumu, aslında özel hukuk konusu ise de, 2762 sayılı Vakıflar Kanununun kabulü ile, kurumun varlık ve yönetimi bakımından "mazbut" olanların doğrudan Devletin idaresine bırakılması ve "mülhak" olanların Devletin denetimi ve gözetimine tabi kılınmasının yanısıra amacındaki ve kuruluşundaki kamu hizmeti nedeniyle bir "kamu hizmeti tüzel kişisi" niteliğini kazandığından sözetmek olanaklıdır.

Bu açıklamalara göre, bizzat idare ve temsil ettiği mazbut vakıfların bir kül halinde idarenin varlığında hükmi şahsiyet sayılması ve mülhak vakıfların da Devletin vesayet denetimine tabi kılınması karşısında, Vakıflar İdaresinin, bir kamu hukuku düzenlemesi olan 2762 sayılı Yasa hükümleri dairesinde gördüğü kamu hizmetine ilişkin olarak, sözü edilen vakıflar hakkında alacağı kararlar ile kullanacağı yetkilerin idari nitelikte olduğu kuşkusuzdur.

Diğer taraftan, mukataalı ve icareteynli taşınmazların mutasarrıfına geçirilmesi karşılığında ödenmesi Yasa ile zorunlu kılınan ve ödenmemesi halinde mutasarrıfın başka mallarına müracaat yolu ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre tahsili konusunda idareye yetki tanınan taviz bedeli alacağı, bir kamu alacağı niteliğini taşımaktadır.

Olayda, davacı tarafından, taşınmaz üzerine sonradan vakıf şerhi konulmasının ve bu nedenle taviz bedeli istenilmesinin haksız olduğu ileri sürülmesine karşılık, davalı Vakıflar Genel Müdürlüğüne anılan Yasa hükümleri gerekçe gösterilerek bu iddiaya karşı çıkmaktadır. Hernekadar uyumsuzluğa konu edilen davada, tapuya sonradan konulan vakıf kaydının terkinin istenilmekte ise de; ortada, Vakıflar İdaresinin Yasada öngörülen taviz bedeli ödenmeden terkin işlemi mümkün olmadığı yolunda olumsuz bir tasarrufu bulunmaktadır.

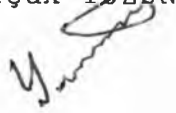
Bu durumda, idarenin bu tasarrufu aşılardan sonuca varılamayacağına göre, davanın, Vakıflar Genel Müdürlüğüne sözkonusu olumsuz tasarrufunun iptali istemiyle açıldığı kabulü gerekmekte; buna göre de, kamu hizmeti yürütmekle görevli kılınan bir kamu idaresinin kamu hukuku kurallarına dayanan tasarrufu idari bir işlem niteliğini taşıdığından, bunun yargısal denetimi idari yargının görevine girmektedir.

Belirtilen durum karşısında, tapudaki vakıf kaydının terkin istemiyle açılan davada öncelik arzeden, taviz bedeli ödenip ödenmeyeceğine ilişkin bulunan anlaşmazlığın idari yargı yerince çözümlenmesi ve bu nedenle de Eskişehir İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

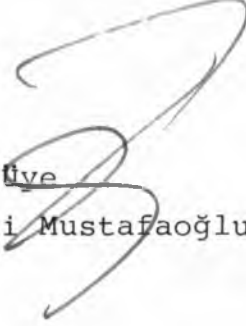
A

S O N U Ç : Anlaşmazlığın niteliğine göre,davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine,bu nedenle Eskişehir İdare Mahkemesinin 21.5.1997 günlü,E.1997/280,K.1997/585 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 22.12.1997 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

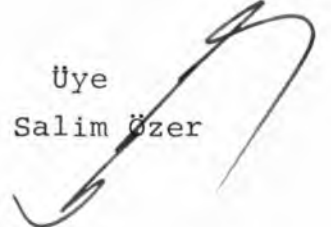
Başkan
Selçuk TÜZÜN

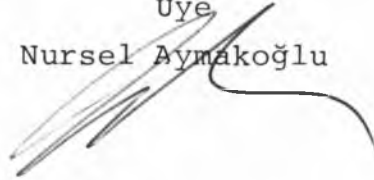
Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

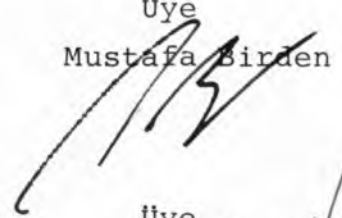
Üye
M. Salim Özer

Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Mustafa Birden

Üye
Dr. Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

g